

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ven. Viri Thomæ Malleoli A Kempis, Canonici Regvlaris
Ordinis D. Avgvstini. Opera Omnia**

Thomas <von Kempen>

Dvaci, 1625

Capvt Secvndvm. De Silentio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45790](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45790)

24. De inclusorio & secreto cordis in omni loco.

Spiritualē
semper se-
quitur so-
litudō.

IOAN. I.

GEN. 6.

FAc tibi quoddam cordis inclusorium, vt etiam quolibet in loco constitutus sis, tecum comiteretur tua solitudo. Arcam construe ex omni parte firmam & seratam, vt salueris ab aquis diluuij: graues enim sunt & indicibiles fluctus magni maris, secularis vtique cohabitationis. Super ripā Iordanis stabat Ioannes, & vidit Iesum ad se venientem. Stat cum eo super ripam fluminis, qui seorsum ab actibus mundanis degit, vt Iesū oculis fidei altiūs contempletur. Vnam tamen fenestram habeat arca tua, vt per eam intret Christus, & sit obliqua, ne veniat Satanas, quia minūs lætè amicum suscipit, qui inimici fraudes aditumque non obstruit. Omnibus bonis inimicus est diabolus insidiatorq; continuus, sed monachis & religiosis amplius. Qui quanto perfectiūs per iter incedunt virtutis, tanto acriūs ille nititur eos impedire, quibuscumq; potuerit artibus. Aduersus quem nos muniat, & à cuius fallacia præsignet & tuatur seruos suos Iesus Christus Dominus noster. Amen.

CAPVT SECVNDVM.

De silentio.

ARGVMENTA HVIVS CAPITIS.

D E custodia silentij.	§ I.
Exemplum silentij in Dauid propheta.	II.
Commendatio silentij, secundū priscos patres sanctos & religiosos.	III.
Virtutes silentij.	IV.
Remedium contra multiloquium.	V.
Reprehensio loquacium.	VI.
Excusatio utilium doctrinarum.	VII.
De cautela contra rigorem nimium & abstractionem singularē.	VIII.
Distinctio diuersorum hominum in silendo.	IX.
De quibusdam specialibus impedimentis, qua sunt in locutione longa.	X.
Contra nocturna colloquia.	XI.
Experimentum mala conscientia arguit talia colloquia.	XII.
Remedium contra prædicta.	XIII.
Necessaria locutiones.	XIV.
Consilium taliter loquentium.	XV.
Consideratio utilis prudentibus.	XVI.
De instabilitate leuiter & dissolutè loquentium.	XVII.
Qualiter dissiuescit homo à multiloquio.	XVIII.

DI

De peccato locutionis.	XIX.
De vitio detractionis.	XX.
Quod faciliter peccatur in verbo.	XXI.
Qualiter decipitur homo, & retrahitur à custodia silentij.	XXII.
Recognitio erroris post lapsum.	XXIII.
De laqueis lingue.	XXIV.
Quaestio oritur ex paulo antè & longè antè dictis.	XXV.
Discretio sequenda est, & inquirenda pra omnibus iam dictis.	XXVI.
Deuoti & religiosi plus ceteris silentio insistere debent.	XXVII.
Communiter (hoc est ferè omnes) silere magis indigemus quàm loqui.	XXVIII.
Defectus consolationis spiritualis unde proveniat.	XXIX.
Silendum est magis in deuotis temporibus & festiuitatibus.	XXX.
De communione Eucharistia.	XXXI.
Comparatio dilecti amici ad dilectissimum amicum Christum.	XXXII.
Dignitas Christi, & humilitatis eiusdem ad nos.	XXXIII.
Quantam habet anima, suscepto Christo, consolationem.	XXXIV.
Cur non suscipimus uberem fructum ex frequenti communione corporis Dominici.	XXXV.
Sapius communicare maxima est consolatio animae religiose.	XXXVI.
Quod diabolus nititur impedire deuotionem hominis ad Deum.	XXXVII.
Quod diabolus insidiatur maximè solitariis.	XXXVIII.
Virilitas & alacritas cuique habenda contra inimicum.	XXXIX.

I. De custodia silentij.

Non satis debet esse ad profectum tuum vt diligas secretum, nisi diligas religionis custodem, sacrum scilicet silentium. Silentium
custos re-
ligionis.

2. Exemplum silentij in Dauid propheta.

Hinc de sancto Dauid, qui tam multa caelestis contemplationis arcana in secreta mansione didicit & cecinit, notanter scribitur, quod Chusi erat amicus Dauid, qui interpretatur silentium. Quam specialis iste amicus eius fuerit, in pluribus psalterij locis aperit dicens: *Dixi, Custodians vias meas, vt non delinquam in lingua mea.* Et paulo post: *Obmutui, & humiliatus sum, & silui à bonis.* Qui rursus alibi deprecatur Dominum, pro continentia linguae, dicens: *Pone Domine custodiam ori meo, & ostium circumstantia labiis meis.* Talis ac tantus vir, qui quotidie magnis populorum turbis ambiebatur, & regali potestate etiam multis nationibus dominabatur, silentium diligebat, linguae suae custodiã ponebat: & ne superaretur aliqua fragilitate aut leuitate, pro hac Dominum humiliter exorabat. Vbi statutum legerat silentium

religiosorum? Vbi disciplinam didicerat monasticā? Certè Spiritus sancti gratia præuentus & instructus, legem vitæ & disciplinæ suscepit ac tenuit. Quæ si nunc affit nobis, poterimus & eandem obseruare silentij formam, quæ à senioribus nostris tradita est, & diligentius ab antiquo commendata.

3. *Commendatio silentij, secundum priscos patres sanctos & religiosos.*

OMnes religiosi patres commendauerunt silentium; & quicumque etiam priuatim vixerunt, hoc tenuerunt & docuerunt. Quidam habent quasi quotidianum silentium; quidam autem sub quodam moderamine temporum, locorum, & personarum. Et licet non arctetur ad tantam obseruantiam, ad quam multi ex professione ordinis tenentur; tamen magni meriti apud Deum eris, quòd ex voto & amore silentij os tuum custodis. Insuper & aliis in hoc proposito bonum & edificabile præbebis exemplum, cum viderint formam sanctæ religionis in te florere.

4. *Virtutes silentij.*

Sis igitur sollicitus in hac obseruantia, propter multas virtutes in ea latentes. Nam silentium bene seruando, obedientiam etiam seruas, humilitatem retines, verecundiam adornas, senibus reuerentiam exhibes, iuuenibus exemplum præbes, leuibus & dissolutis timorem incutis, extraneis bonam famam, intraneis pacem & concordiam generas. Habeas autem adhuc talem custodiam, vt primò serues strictè & perfectè, quod communis constitutio fixit; dehinc, vt cum loqui licet, temperatè utilia & necessaria siue tibi seu aliis dicas. Quæcumque autem superfluitate, aut otiositate, aut negligentia coincidunt, citius emendare festines, atque post lapsum præmunitior esto de cætero.

5. *Remedium contra multiloquium.*

Salutare remedium est contra excessum locutionis, aliquo tempore abstinere à necessariis & licitis verbis, etiam si nemo iubeat. Leuius & suauius onus fertur, quod ex affectu voluntario & interiori Spiritus sancti correptione accipitur. Prudenter quidem se arctat sub disciplina discipulus, agnoscens recentem culpam, antequam magister cum virga accedat, ad feriendum crescentem iam passionem.

6. *Reprehensio loquacium.*

Si assuescit aliquis ad singulas occasiones loqui, quando erit liber & quietus in se? Rarò deest loquaci loquendi occasio, neque vlla ei persona disconuenit. Quasi omnibus notus sit, sic affatur

affatur tacentes & ignotos. Sapien-
tibus & insipientibus debito-
rem se facit; si & materia & peritia sermonis non desit, de om-
nibus se instructum putat: tamen hora brevis & signum silen-
tij, cogit breuiare sermonem. In hoc usus est malus, peior cor-
rectionis negligentia, sed fragilitas aliquando venialis, & ad
correctionem promior.

7. Excusatio utilium doctrinarum.

NE tamen putetur omnis locutio aut sermo prolixus repre-
hensibilis, & doctrina Christi, & Apostolorum Actibus, pro-
bari potest. Nam Christus ascendens in montem docturus disci-
pulos suos, vberiori eos sermone protracto ditavit. Altera
quoque vice electurus duodecim apostolos, prius sapientiae suae
monitis largius illos instruens ad praedicandum misit. Nouis-
simè verò cum iam esset recessurus, & in crastino passurus, post
sacratissimam coenam coepit solito prolixiorẽ habere sermo-
nem, sicut tristibus & orphanis, sua gratissima praesentia orban-
dis, necessarium esse percipiebat. Constat de beato apostolo
Paulo, quod aliquando aedificationis gratia, usque ad mediam
noctem sermonem protraxerit. Similia quoque inveniuntur ge-
sta ab antiquis patribus, quemadmodum beatus Antonius fra-
tribus collationem vberioreẽ impertitus est; veluti & beatus
Benedictus, Domino hoc volente, sorori suae de caelestibus gau-
diis nocturnum colloquium praeter consuetudinem solitam co-
cessit. Vbi ergo talis intercesserit utilitas & gratia, acquiescere
aliorum postulationi esset magnum pietatis opus. Neque hoc
facto solueretur spiritalis animae intelligentia, cum possit forte
maior, propter fraternam aedificationem, hac ipsa hora intelle-
ctus dari. Si quis autem subditus est obedientiae, nihil agere po-
test sine superioris licentia; nec quidem loqui, etiam si possit
prodesse Superiori, vel quilibet sui adhuc iuris, in hoc maximè
Deo subiectus erit. Secundum rectè sapientes, sermo longus &
utilis culpari non debet, tanquam ideo superfluous, quia diffusè
tractatur, alioquin tardiores sensu sepe relinquerentur. Omne
autem verbum, quod grauitatem aut utilitatem non redolet,
merito longum a puris mentibus esse sentitur. Licet igitur cu-
stoditus esse debeas & tardus ad loquendum, quatenus suo in
tempore prudentior & utilior has ad proferendum; sic tamen
ama silentium, vt fratri indigenti non deneges verbum. Sic te-
ipsum tempera ab omni solatio alieno, vt si res postulauerit
liberè conferas cum amico, eiusque vtaris consilio. Pene (in-
quit Propheta) ostium circumstantia labijs meis. Ostium ad ape-
riendum & claudendum aptum est, vt necessariis aperiatur,
vanis claudatur.

Doctrina
quamuis
prolixè nõ
minuant
silentij
virtutem.
Mat. 5.
Mat. 10.
Ioan. 14.

Act. 20.

Psal. 104.

8 *De cautela contra rigorem nimium, & abstractionem
singularem.*

Vnde cauendum est, ne rigidè & indiscretè quis taceat, præcipuè is, qui cum aliis in congregatione uiuit. Nam qui ita singulari silentio rigesceret, diu stare concorditer cum aliis non posset. Aut ipse per se deficit, aut diabolicis instinctibus ad aliqua deteriora in fine labitur. Exempla plura vidi & quædam nõ longè audiui, & tu fortè quosdam nosti. Qui appetit bene & perseueranter proficere, non solùm attendat, quàm fortiter incipiat, sed etiam quo fine consummet. Sæpè strictiora principia quorundam, finem fecerunt laxiorem ceteris, & quidam abiire retrorsum. Omnino enim videbatur eis importabile iugum Domini. Feruor in principio necessarius est, sed tamè non sine moderamine. Non est sine periculo & laqueo, singularis obseruantia in communi domo. Ille magis laudabilis feruor, qui commania propriis preponens, in his nunquam negligens satagit inueniri, quæ cum aliis susceperit ad portandum.

9 *Distinctio diuersorum hominum in silentio.*

Quidam magnū æstimant, silentiū continuum seruare, sicut & est: sed silere & loqui, prout oportet, maius est. Qui abstractè & solitariè uiuit, potest quantū strictiùs voluerit, silentiū custodire. Qui verò cum multis uiuit, non solùm satis sibi, sed etiam aliis socialis esse debet. Adhuc qui in externis est, & cum diuersis hominibus sæpe conuersatur, implere tantam custodiã difficulter potest, quin verbo aliquando offendat, & vitiam seipsum non penitus perdat. Ideoque illi bene, cui donatū est à Domino esse & posse in quiete & in cella morari; quia exteriora & secularia, vix sine culpa & spirituali detrimento possunt tractari. Nam qui in multitudine est, sæpe tacere ab aliis nõ permittitur. Et cum ex necessitate loqui tantum appetit, vsu locutionis ad negligentiam sui primò labitur; postmodum lingua proclius ad quæcunq; libet resoluitur. Vnde cõsequenter accidit, vt quod audire pacificè vix potuit propter cordis custodiã, & multa negligentia hoc ipsum non pudeat eū publicare.

10 *De quibusdam specialibus impedimentis, in
locutione longa.*

Sciendū ergo, quòd in locutionibus solent homini spirituali sæpe multa contingere detrimēta. Propterea vrile est habere aliquam admonitionem & instructionē, ad quædam specialius cauenda. Vnde frequenter habere longa colloquia, irreligiosum est

Silentium
non omni-
bus æquè
indicitur.

est & suspectum. Nam talia inanem faciunt hominem, & sancti propositi immemorem, & ad quietis & cellæ custodiam pigrum, & ad diuina cogitanda cæcum & insipidum. Rarè enim edificatio nascitur spiritualis hinc inde vagè cõferentibus. Abiq; certa speciali; tractãdi materia, longa colloquia non expediunt: & his præcipuè temporalibus, quibus Deo familiaris vacandum esset. Nam summopere manè & vespere, ab omnibus humanis actibus & colloquiis cessandum est; quia hæ sunt horæ deuotionis, reparationis, emendationis, & propositionis. Et quia ista tempora negligenter ducunt, timendum satis, quòd per totum diem distractiores erunt, pluraque offendicula incurrent. Sæcra igitur illorù institutio religiosorum, qui arctiori silentio, post horam completorii vsque post primas insistant, potissimùm consideranda esset & imitanda.

Incõmoda
ex proluxa
locutione.

11. *Contra nocturna colloquia.*

NON est bona quorundã consuetudo, sed execranda noctem sacram turbandi fabulis, quæ electa est & deputata tantum cælestibus disciplinis. Nisi enim præcaueatur vespertina seu nocturna inutilis fabulatio, sequitur multoties de manè longa dormitatio, & alia disconuenientia in reliquis Dei operibus: quia secundum quendam sapientem, Vno inconuenienti dato, sequuntur plurima. Et est deffenda vtique transgressio, dignèq; puniendi, diem videlicet laboribus & distractionibus deducere, & ad vesperscente sole his deteriora audere; nec lapsum diei cursum per restantia quietis tempora aliquatenus rucocare. Incongruum omnino videtur, vt aliis deuotioni & quieti deditis, alij pascantur infelicibus fabulis: vnde sibiipsis grauè cõscientiã, reliquis autè scandali occasione, aut aliud puritatis impedimentum contra Deum & proximum peccantes acquirant.

Aristoteles.

12. *Experimentum mala conscientia arguit talia colloquia.*

CONfessi sunt quidam experientia instructi, paruum se gratiam, tristitiã verò magnã, ex nocturnis contraxisse colloquiis. Quia si bona multa interfuerant, atq; prima intentio pura visa est, mala tamen arctius premebant, quæ qualicumq; occasione non defuerunt. Nam hoc multoties accidit, vt aliquid indecens, seu seculare, aut detractorium verbũ, dicatur aut audiatur, quòd non faciliter à corde recedat, & ex illo plus inficiatur auditor, vel grauius mordeatur postea, qui dixit, quàm de omnibus aliis sanè & acceptabiliter pertractatis emendetur. Cum enim homines valde fragiles simus, paruum & leue est, vnde non parum sæpela dimur aut inficimur.

Itempeffua colloquia conscientiam onerant.

13. *Remedium contra prædicta.*

Antidotus
aduersus
pestem lo-
quacitatis.

Ideo medicina huius fragilitatis efficax est, præcauere tenta-
tionis laqueum, fugere occasionem loquendi, citius etiam ab-
rumpere, antequam crescat ignis linguæ. Quia ignita tela dia-
boli exeunt per linguam immoderatam quam ille commouere,
tanquam familiare sibi membrum, nunquam cessat.

14. *De Necessariis locutionibus.*

Sed cum aliqui sint, quos causa satis necessaria sæpe ad lo-
quendum trahit, siue de his quæ ad officium curæ eorū spe-
ctant, siue quæ interius ex animi perplexitate exurgunt; ita ut
ad aliorum consilium & solatium, eorum solatium aliquo modo
dependeat non videtur tum possibile, ut moras loquendi ali-
quando non exaggerent.

15. *Consilium taliter loquentium.*

Prætextus
necessariæ
locutionis
quomodo
tollatur.

Quibus tamen hoc faciendum est & suggerendum, ne hu-
mana solaria ultra necessarium petant; sed potius miseri-
cordiam Domini cogitantes, in suis dubiis & perplexitatibus
studeant in silentio intentius ad Deum confugere, & ab eo sus-
fragium petere, atque ab aliis etiam fratribus manum superni
leuaminis humiliter inquirere, donec subleuentur. Quicquid
autem humano metu aut propria fiducia maculosum contrax-
erint, statim ut animaduertere cæperint, eidem supernæ boni-
tati summæque prouidentia eius vniuersaliter committant,
Quoniam quidem nulla sunt humana consilia, inutilisq; mor-
taliū solertia, nisi ipsius præueniat & subsequatur nos semper
clementia. Sic ergo semetipsos poterunt à nociuis & non neces-
sariis verbis castificare, aliisque occasionem labendi tollere.

16. *Consideratio utilis prudentibus.*

Vt super-
flua tolli
queant, ab-
stinendum
interdum
à necessa-
riis.
Prou. 17.

Simulque cōsiderent, quia non affuescit homo cauere super-
flua, nisi à multis licitis libenter abstinat. Sapiētibus enim
pauca sufficiunt, & necessariis acquiescentes multorum gar-
gulationem non aduertunt. Insipientibus verò non sufficit ver-
borum numerus, neque modum imitari sapientium norunt; &
tamen scriptum est; *Stultus si tacuerit, sapiens reputabitur.*

17. *De instabilitate leuiter & dissolutè loquentium.*

Affuetudo
diu multū
que loquē-
di, tacendi
votum re-
moratur.

Hanc doctrinam quidam cupientes seruare non diu perseue-
rant; quia aliter consuefacti, vincere pronitatem verborum
leuium arduum putant. Cum enim ab omni sermone vacuo,
prolixo, & vario se suspendere proponunt, quandoque etiam
cum

eum multo gemitu reprehendere incipiunt, quòd hucusque tam incustoditi vixerunt, sed occurrente occasione, impositum sibi (propter vitiosam consuetudinem) silentium resoluunt.

18. *Qualiter dissuescit homo à multiloquio.*

Quam utique consuetudinem si dediscere & amputare voluerint, studeant sepe innouare propositum hodie silentii propter amorem Christi; & sollicitius occasiones loquendi declinare, atque hominum leuium libenterque fabulantium vitare presentiam. Nec hoc tantum propter illos, quantum propter suam infirmitatem & insufficientiam, sibi faciendum esse sentiant. Insuper pro sui confortatione pensent, quanta mala ex tali vitioso vsu soleant sibi accidere, quanta etià posset adhuc, nisi vigilanter compescant linguam, accumulare. Linguam enim Iacobi 3. nullus hominum domare potest. Satis grauis & lamentabilis ista sententia, quòd humanum genus in tanta versatur debilitate & insipientia: quod tam paruum membrum rationis imperio nequit subiugare. Fortè longè facilius esset multis omnino tacere, quam verbo non iocari; aut quod ad rem non pertinet, aliquando non dicere. Quòd si tacuerint, certè liberi erunt ab offensione verbi.

19. *De multiplici peccato locutionis.*

Quis enim plenè iudicet, quoties peccatur verbo? Aut enim otiosum, aut iocosum, aut elatum, aut durum, aut indignandum, aut dissolutum, aut adulatorium, aut seductorium, aut vanigloriosum, aut præsumptuosum, aut defensorium, aut excusatorium, aut detractorium, aut mendosum, aut inhonestum, aut nociuum, aut exprobratorium, aut illusorium, aut superfluum, aut improuisum, aut impestiuum, aut illicitum, aut alio quolibet genere vitiosum est verbum, quod emittitur.

20. *De vitio detractionis.*

Inter quæ sæpissime detractionis vitium principatur, quia de absentibus loqui nunc isti, nunc illa, generalissimū inter homines congregatos innenitur. Et vnusquisque libenter, quod sibi in aliis placet aut displicet, euomit, minùs cautè attendens, ne fortè cuiquam derogat; quàm grauius etiam & facilius possit verbo delinquere. Sepe dicitur, quod statim (vt dictū est) pœnitere incipit, & nunquam (si posset illæsum reuocari) diceretur. Et vtinam semel cadendo, doceretur homo damno suo, ne iterum caderet.

21. *Quid*

21. *Quòd faciliter peccatur verbo, facilitas cordis.*

Iacob 3.

Matt. 15.

Prov. 20.

QVO FACILIUS delinquitur, quàm verbo? Qui enim verbo non offendit, hic perfectus est vir. Sed tamen cogitatione multo facilius ac etiã grauius, delinqui potest. Ex corde enim (vt Dominus ait) oriuntur blasphemia, mendacia, quæ coinquinant hominem. Malum igitur prius concipitur in corde; verbum autem malum procedit ex malo corde. Sed in corde facilius & occultius, in verbo autem facilius & manifestius peccatur. Hinc etiam scriptum est: *In multiloquio non deest peccatum.*

22. *Qualiter decipitur homo, & retrahitur à custodia silentij.*

Prov. 21.

DECIPITUR homo multoties sub pietatis & affabilitatis vultu, retractus à rigore suo, quæ sibi indixerat; vt cum cauere cupiens nimietatem loquendi, timet periculum aliud, ne ex sua taciturnitate quispiam grauetur. Quia fortè non satisfacit ei; quia rarius eum alloquitur; quia parum de ipsius fraternitate curare videtur: vnde etiam aliquando parua charitas, celerior suspitio, comotio & indignatio, conquestio aut etiã detractio, in altero surrepere possit. Sed hoc si aliquo iudicio deprehenderet, & alterius charitatem super se violari præsentiret; tunc quantum liceret ei, ex obedientia loci & temporis loqui, non loquens peccaret. Lingua enim placabilis lignum vitæ, & verbum bonum super omne donum. Sic iterum descendet homo ad aperiendum ostium pulsanti; qui pro sua persona claudere semper appeteret os suum, vt tanto securius eustodiret animam suam. Sed quomodo decipitur, nondum apparet; quia ex forma prædicta soluere silentiũ, non culpa, sed virtus videtur. Verũ quia homo ad loquendum serus & custoditus, circa principium aliquantulum strictior est; sed cum iam lingua ad longiora mouetur colloquia, multa etiam negligenter subintrare patitur, quæ ex fine, serò conscientia ad se reuertente, clarius videt; ita quod inceptum est necessitate & vtilitate alterius, finitur sæpe leuitate & permixtione externæ consolationis: & qui proposuit vix admittere necessaria, ne rueret ad otiosa, ex primis necessariis ducitur extra se, ad representabilia. Sæpe etiam aduertit lapsum suum, & tamen labendo non tacet; videt se deuiare, nec redit, donec foueam apertam inueniat, aut obstaculum, quod os eius obstruat: atque vtinam confusus & humiliatus, eiulando & dolendo resipiscat, nec amodò sibi confidat.

23. *Recognitio erroris post lapsum.*

QVI cum plenè in se reuersus fuerit, fragilitatẽ suam multam considerans, deceptionemq; perpendens, meritò cum propheta

pheta conqueri potest: *Laqueum parauerunt pedibus meis, & incuruauerunt animam meam.* Psalm. 58.

24. *De laqueis lingua.*

Primo sequidem homo illaqueatur ad auditum verborum non sanorum, postea incuruatur ad consensum, ut dicat iam talia, quæ audere metuebat. Valde enim incuruatur anima, quando deserto Deo & sermonibus eius, conuertitur ad vaniloquia, pro capienda consolatione misera. Vel sic quandoque pedibus illaqueatur, ut stet ad loquendum per aliquas moras; tandem ex placencia audiendi vel loquendi, incuruatur ad sedendum, ut sit iucunda & integra fabulatio. Ecce frater, quantus laqueus lingue, quam prona subintrat seductio. Non ergo dissonat à vero, quia sæpè decipitur quis, sub pietatis vultu, à sancto rigore.

25. *Questio oritur ex his, & longè antè dictis.*

Rursum te mouere potest, cum longè superius dictum sit cauendum esse de nimio rigore, qui quosdam de singularitate norat, & quandoque perdidit; cur hic ostèditur casus & laqueus, si rigor negligitur? Inter angustias comprehenditur hoc audito animus, & sermo iste magis perplexum legentem facit. Qui propter huiusmodi mouetur, cogitet, quia vtrouique pericula, vbi obstacula plura insunt, siue loquatur, siue indifereat quis taceat.

26. *Discretio sequenda est, & inquirenda præ omnibus iam dictis.*

Vad aliquam saltem discretionis regulam se aptet & informet, conueniens fuit, ut hanc (ostenso bono silentij, & vitio loquacitatis, cum eorum laqueis) virtutis amator faciliùs inueniret. Nec ergo simpliciter oportuit commendari silentiù, quasi semper seruandum: neque reprehendi ipsam rursus locutionem, tanquam semper superfluam; quia in omnibus discretio pulcherrima virtus est, quæ laqueos à dextris & à sinistris præcauens, viam perfectissimam demonstrat.

Discretio
vbique ne-
cessaria.

27. *Deuoti & religiosi plus cateris silentio insistere debent.*

Est tamen pluribus magis necessaria custodia silentij, qui videlicet in statu religionis & proposito bono, atq; à secularibus hominibus remoti, & omnibus temporalibus curis exuti, Deo seruire elegerunt. Qui etiã maiorem rationem tenentur reddere in die iudicij, pro omni verbo. Nec solù de verbo, sed de qualibet alia negligentia & transgressione, grauius iudicantur. Cui enim plus donatum est, plus ab eo exigitur. Si etiã illi plenam excusationem non habent, qui officio pastoralis curæ,

Silentium
monachis
in primis
necessariù.

curæ, aut fraternæ necessitatis commissione, quædam otiosa verba vel superflua, per fragilitatem coguntur admittere, quanto minus qui nullo tenentur vinculo sollicitudinis alienæ?

28. *Communiter silere magis indigemus, quam loqui.*

Communiter omnes plus indigemus silere quam loqui: & verè pauci sunt, qui ad loquendum tam tardi sunt, ut violentia indigeant. E contratio verò, multa violentia opus habemus, ut raro vel pauca loquamur. Nam loqui & fabulari secundum naturam est, sed silere, contra carnem, quæ exterioribus & secularibus pasci delectatur rumoribus. Potest tamen fieri, ut homini sepe contrarium sit loqui, & maximè cum intrinsecus visitatur & compungitur, atque amore aut terrore eruditur, ne tantam gratiam per negligentiam amittat.

29. *Defectus consolationis spiritualis unde veniat.*

Vbi multa
verba, ibi
egetas.

Hinc etiam potest esse signum, quòd parvam habemus interiore consolationem; quia tam facilè & frequenter querimus exteriorem. Et ideo non meremur diuinam accipere, quia libenter admittimus humanam & caducam, quam oporteret nos potius fastidire. Quam si perfectè & perseveranter non valet quis abicere, studeat saltem paulatim ad altiora & meliora transire.

30. *Silendum est magis in deuotis temporibus & festiuitatibus.*

Bene deceret religiosum, quibusdam deuotis temporibus anni, sicut in aduentu Domini & in quadragesima, & quibusdam aliis diebus, scilicet sextis feriis, abstinere se a colloquiis, quanto strictius posset. Intuper arripienda esse maior custodia cordis & oris pariter in vigiliis, & magnis festiuitatibus Sanctorum, quatenus debita reuerentia & digna (quantum status suus permiserit) præparatus ad festa ventura, mereretur in die sancto sanctissimum dominici corporis & sanguinis sacramentum, desiderio magno gaudioque sincero suscipere.

31. *De communionem.*

Conuenit enim illo præcipuè die, quo Christum sacramentaliter suscepimus ad hospitium cordis nostri, sacratori nos insistere custodig, & saltem vnum latum diem cum ipso ducere, qui multis diebus & horis ab eius amplexu distrahimur. Nò esset nimis mirum, si tunc anima deuota cum eo esset tota, quando & ipse non dimidiatus, sed totus ad eam venire dignatus est Christus.

31. *Conti.*

32. *Comparatio dilecti amici ad dilectissimum amicum Christum.*

Q Vis enim veniente ad se amico charissimo, statim cum allocutus eum semel fuerit, foras egredi festinat, ipso solo in domo relicto; quin potius ingreditur cum eo, etiam si foris fuerit, & tanti hospitis curam alacriter excipit, ita ut aliis hinc inde occupatis, & ad externa egredientibus, hic soli se coniungat; tantoque familiarius alloquitur, propius affidet, & cuncta dilectionis signa exhibet; quanto securior est, quia nemine presente & aspiciente, possit verecundari vel prohiberi. Hoc modo susceptionis Christi aduentus deberet ab omnibus famulantibus sibi recoli: & longè deuotius & reuerentiùs, quanto maior est omnibus amicis & creaturis, desideranter ab unoquoque nostrum recipi. O dulcissimum amicum, præ omnia dilectis gratiosissimo honore suscipiendum!

Christus
amicus
noster
intimus.

33. *Dignitas Christi, & humilitatis eiusdem ad nos.*

Q Vi & tantæ dignitatis est & nobilitatis, ut nulla persona, nulla creatura, tam valens & elegans, sit quæ ei presentari debeat vel assimilari: & iterum tantæ humilitatis & bonitatis existit, ut ad hominem inopem & infirmum venire, atque sub testum eius intrare non dedignetur. Et qui cælum inhabitat, & omnem caelestem curiam sua deifica presentia letificat, adhuc cum pauperibus hominibus esse, eorumque hospitia mendicare & ingredi, quotiescumque desiderauerint, & sibi aperuerint, non despicit. Vnde sic ait: *Ecce ego sto ante ostium, & pulso, si quis aperuerit mihi, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.* Apoc. 3. Fit autem ista cœna, quodcumque Christi spirituali mente, vel etiam communionem sacramentali deuotè & dignè suscipitur & manducatur.

Christi di-
gnitas &
dignatio
incompara-
bilis.

34. *Quantam habet anima, suscepto Christo, consolationem.*

Hic ergo cum susceptus fuerit, quomodo iam libet aliquid foras exire? Habet enim fontem omnium consolationum; habet & paradysum omnis voluptatis. Qui de hoc fonte bibet, non sitiet vnquam: quia qui corde suauitatem in Christo absconditam plenius degustat, nunquam temporalem vel carnalem delectationem appetit, & hoc est, Non sitiet vnquam. Bene illi animæ, quæ huic Sponso & amico dulcissimo ad se venienti domum mentis semper parat parandoque quotidie mundiorum efficere curat. Ipse utique libens hanc intrabit, qui antequam mundari incepisset, ad hoc venit, ut eiceret tenebras eius, & mundaret eam sibi. Veni Domine Iesu, & munda me; laua & exerge me, ut merear puro corde & casto corpore suscipere te, quia non est mihi bonum esse sine te.

35. *Cur non suscipimus uberem fructum ex frequenti communione.*

Timendum, quod multi ideo fructum paruum accipiunt de mensa Christi; quia nec antea nec postea sunt in sufficienti custodia sui, nec satis reuerenter præcogitant, quis est qui venturus est, nec postea ruminant, quia hodie sanctus sanctorum ingressus est ad eos. Qui autem solliciti sunt præparare interiorem domum suam, & occurrere lætanter obuiam Christo, ipsi nouerunt, quid efficaciam & suauitatis habeat hæc sacrosancta communio. In hoc agnoscitur vniuscuiusque deuotio & amor ad Christum, secundum quod ingeniosè se aptare curauerit ad susceptionem eius.

36. *Sæpius communicare, maxima est consolatio animæ religiosa.*

Est namque maxima consolatio religiosæ animæ, despicientis iam cuncta præsentia, diligētis solitariè & extra homines viuere, soli Deo & sibi in silentio intentius vacare, vt Christum consolatorem animarum omnium, sæpius ad suam sumat consolationem & profectum. Non est illi materia externæ lætitiæ, non ægra spes longioris vitæ, non vana occupatio amicitiam carnalis, non euagatio ambulationis corporalis, nõ implicatio commodi temporalis, nõ superflua sollicitudo rei familiaris, nõ magna fiducia in prosperis, non mentis delectio in aduersis; sed habet intus in anima Christum, propter quem omnia terrena solatia æstimat detrimenta, loquens cum beatissima Agatha: Mens mea solidata est, & in Christo fundata, ideo nõ curo hec ima. Tantum mihi consortium suum Christus donet, amicabiliterque confabuletur, & satis dulciter consolabor. Excedunt quippe eius colloquia omnium consolatorum verba.

37. *Diabolus nititur impedire deuotionem hominis ad Deum, tristitia & acedia.*

Sed omnium bonorum æmulator diabolus, tantam confidens hominis cum Deo pactiõnem, nõ patitur eum sine molestia tentationis, in sancto proposito consistere. Curandũ ergo summopere est, & vigilandum contra nequitas eius. Nam sæpe graui tristitia, sæpe tædio affligit bene conuersantẽ; & cuncta, quæ possunt eum angustiare, ad memoriam ducit. Tota vacatio eius est, vt eiiciat amatorẽ quietis & silẽtij de tabernaculo suo. Istis enim specialiter vitiis, tristitia & acedia (ex quibus quasi semper oritur cordis tædium) persequitur solitarium, & maxime incipientem, & naturaliter tristẽ aut passivum, quia per ista, homini quodammodo vires aufert. Sed quisquis firmiter in Deo confidit, eiusque amori nihil antepõnit; sed mundũ, & omnia quæ mundi sunt, calcare appetit, seipsumque volenti animo,

mo, ad omnes perferendas tristitias, amaritudines, & grauedines exponit; nullumque aliud solatium, siue per hominem, siue per aliquam mundi creaturam, quam Christum vnicum omnium bonorum solatium concupiscit, profecto non tantum tristitiæ & acediæ, sed omnium tentantium vitiorum victor & expulso-
erit.

38. *Insidiatur maximè solitariis diabolus.*

ET quia magnus fructus & cælestis thesaurus quæritur & in-
uenitur à solitariis Deo deditis; sciens hoc diabolus, qui A-
dam & Euam tentando, blandiendo, & falsa promittendo se-
duxit, paradisoque indignos reddit: ipse nunc vsque nititur se-
ducere & subuertere vnumque Christi seruum, mundi contem-
ptorem, si quo modo extra cellam & sollicitam cordis eius cu-
stodiam trahat, & sui propositi faciat obliuisci, aut etiam pau-
lulum de profectu spirituali & seruore imminui. Et sicut antè
iam dixi, per tristitiam vel acediam mentis, amplius istud ma-
chinatur; quia cum mens tristitia vel acedia inuoluta fuerit, nil
est quod agere libet; sed vndique se constrictam & desolatam
conspiciens, in consolatione ei ab inimico suggeritur, vt dolo-
ri isti externa recreatione medeatur. Eleganter ergo persuadet
sanctus Antonius dicens: Vnica ratio vincendi inimicum, læti-
tia spiritualis.

39. *Virilitas & alacritas cuique habenda contra inimicum.*

NAM qui virilis est, & alacer in Domino, quamuis fuerit im-
petitus temptationibus, potens erit aduersarium suum expu-
gnare. Et quid dicam de fortitudine illius animi, qui nec patitur
immundum spiritum ad fores intrare? E contrario, tristitiæ &
acediæ morbo languens, etiam si armamenta resistendi habet,
nulla vitur potentia. Deficit enim corde, & formidine, ac pu-
sillanimitate propria sæpe antè prosternitur, quam labor cum
prælij tangat. Quapropter, ô miles Christi, indue animam viri-
lem, & ne paueas ad sonitum folii volantis; sed resumptis viri-
bus, sta constanter aduersus multiplices diaboli conatus, nec
credas mendacio eius. Dominus omnipotens, ipse erit prote-
ctor tuus, & merces tua magna nimis; cuius potestas super pas-
siones tuas, ita vt subiciantur ditioni tuæ vniuersæ istæ natio-
nes. Et quia excessum loquendi feci, ad portum silentij iam re-
meo. Lingua ergo manusque scribentis simul hoc iam sine si-
lescat.